

7.1.2021

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

VNS 6/2020 vp

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO EDUSKUNNALLE – SUOMEN KESTÄVÄ KASVUN OHJELMA

Palvelualojen ammattiliitto PAM pitää erittäin tärkeänä koronapandemian palvelualojen yrityksille ja työntekijöille aiheuttamien vakavien seurausten helpottamista. Suomen Kestävän kasvun ohjelma ja sen taustalla oleva EU:n elpymisväline mahdollistavat elinkeinojen ja työllisyyden tukemisen kestävästi sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä.

Eryteisesti matkailu- ja ravintola-ala on ajautunut ennennäkemättömien haasteiden eteen, kun pandemian aiheuttamat rajoitustoimenpiteet ja ihmisten kulutuskäyttäytymisen nopea muutos ovat aiheuttaneet liikevaihtojen romahduksen ja työttömyyden merkittävän kasvun. Tilanne on vakavuudessaan ainutlaatuinen. Monet palvelualat eivät ehkä ikinä toivu, jos ne pandemian yhteydessä päästetään kaatumaan. Nyt on ennakkoluulottomien toimenpiteiden aika.

PAMin esittämät konkreettiset hankeideat vahvistavat monipuolisesti kotimaista työllisyyttä, elinkeinoja, osaamista ja taloutta. Osa esityksistä toimii ponnahduslautana rakenteellisiin muutoksiin, jotka tuottavat hyötyä vielä vuosien ja vuosikymmenten päästä. Kestävä kasvu toimii läpileikkaavana teemana.

Kaikki hankeideamme tukevat yhtä tai useampaa Suomen kestävän kasvun ohjelman painopistettä. Nostamme tähän lausuntoon talousvaliokunnan näkökulmasta oleellimmat (erityisesti elinkeinoelämän ja yritysten sekä innovaatioiden ja osaamisen kehittämisen näkökulmat) ehdotuksemme.

Kaikki PAMin esitykset allokoituina kestävän kasvun ohjelman eri painopisteiden mukaan ovat luettavissa lausunnon liitteessä 1.

Elinkeinoelämä ja yritykset

1. Visit Finlandin määrärahojen nostaminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Nostetaan Visit Finlandin määrärahoja määräaikaisesti 10 miljoonalla eurolla vuodessa. Koronapandemian jälkeen eri maiden kilpailu matkailijoista tulee olemaan kovaa. On hyvin todennäköistä, että useat maat tulevat nostamaan yhdeksi kilpailutekijäksi matkailijoiden terveysturvallisuuden. Jotta Suomi ei tule häviämään tätä kilpailua ja suomalainen matkailuala saadaan elvytettyä takaisin nousujohteiselle uralle, Suomen on panostettava sekä kansalliseen että kansainväliseen näkyvyyteen.

7.1.2021

2. Tukea matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville yli 55-vuotiaille

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävä kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Myönnetään koronaepidemiasta voimakkaasti kärsineelle matkailu- ja ravintola-alalle erillinen määräaikainen tuki ikääntyneiden työllistämiseksi. Tuki voisi olla muodoltaan esimerkiksi yli 55-vuotiaiden työllistämiseen suunnattu työllistämispalkkio. Tällä saataisiin laajemman työllisyysvaikutuksen ohella aikaan myönteisiä paikallisia ja alueellisia vaikutuksia, sillä selvitysten mukaan yli 55-vuotiaat eivät ole yhtä halukkaita muuttamaan työn perässä kuin nuoremmat.

3. Luokkaretki- ja opintoturismin kehittäminen ulkomaalaisille ryhmille

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävä kasvun ja uudistamisen edistäminen

Kehitetään ulkomaalaisille ryhmille suunnatun luokkaretki- ja opintomatkailun tarjontaa ja markkinointia. Tarkoituksena on tuoda maahan matkailijoita, jotka käyttävät runsaasti palveluja ja viipyvät keskivertoa pitempään. Samalla luodaan mahdollisuus opettaa suomalaista kestävä elämäntapaa, demokratiaa, luontoyhteyttä sekä luonnon monimuotoisuutta. Visit Finlandin selvityksen mukaan koulutusmatkailuviennillä on suurta potentiaalia erityisesti Aasian markkinoilla.

4. Korkean kuluttajansuojan pakettimatkojen edistäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävä kasvun ja uudistamisen edistäminen

Edistetään koronaepidemian jälkeistä turvallisuushakuista matkailua edesauttamalla korkean kuluttajansuojan pakettimatkailun konsepteja Suomessa. Tarjotaan tukea matkanjärjestäjille, palveluntarjoajille sekä yhteistyökumppaneille korkean kuluttajansuojan tuotteiden ja niitä tarjoavien alustojen kehittämiseen ja markkinointiin. Lisätään Suomessa matkailua suunnittelevien tietoisuutta eurooppalaisesta matkailun kuluttajansuojasta ja luodaan yrityksille kannusteita näiden standardien ylittämiseen.

7.1.2021

5. Matkailupalvelujen laadun kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Luodaan edellytyksiä matkailupalvelujen laadun laaja-alaiselle kehittämiselle. Suomessa on totuttu omatoimi- ja mökkimatkailuun eikä esimerkiksi hotelli- ja ravintolapalvelujen laatu suuressa osassa Suomea yllä kansainväliselle tasolle. Sekä ulkomaisten että kotimaisten turistien houkuttelemiseksi tarvitaan kehitystyötä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien luksuselämysten lisäämiseksi. Henkilökunnan kouluttaminen, sitouttaminen ja ottaminen mukaan päätöksentekoon on tärkeää.

6. Maaseutumatkailun edistäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Edistetään ekologisesti kestäväää ja luonnonläheistä maaseutumatkailua tukemalla alan yrityksiä uusien palveluiden kehittämisessä sekä lisäämällä niin kotimaisten kuin ulkomaisten matkailijoiden tietoisuutta suomalaisista maaseutumatkailukohteista. Tavoitteena on luoda maaseudulle uusia matkailualan työpaikkoja sekä laajentaa maaseudun yritysten elinkeinotoimintaa päättyvän maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteita vastaavalla tavalla.

Innovaatiot ja osaamisen kehittäminen

7. Matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevien nuorten koulutus- ja työllisyystoimet

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 4.5.2 Nuorisopaketti
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Suunnataan nuorten työmarkkinatoimissa erityistä huomiota koronaepidemiasta huomattavasti kärsineelle ryhmälle, matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville alle 25-vuotiaille. Lukuisat matkailu- ja ravintola-alan työnantajat ovat leikanneet juuri koronaepidemian aikana juuri nuorten osa-aika- ja sesonkityöntekijöiden työllistämistä. Panostamalla tämän vaikeassa asemassa olevan ryhmän koulutus- ja työllistämistoimiin voidaan vahvistaa matkailu- ja ravintola-alan tulevaisuutta ja ehkäistä nuorten syrjäytymistä.

8. Luodaan työelämän osaamisvajaiden kartoittamisen kansallinen alusta

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

7.1.2021

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Kehitetään osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen digialusta, jolla työntekijöiden osaamista ja osaamisvajeita työpaikalla kyetään mittamaan esim. kerran vuodessa. Alustan avulla tunnistetaan erityisesti puutteita perus- ja ammatillisissa taidoissa. Ammatillisten taitojen puutteet korjataan työpaikoilla normaalien henkilöstö- ja koulutussuunnitelmien mukaisten prosessien kautta. Perustaitojen puutteista kärsivät jatkavat perustaitotakuun mukaisiin toimenpiteisiin (ks. myöhempi tavoite).

9. Kehitetään ammatillisia lyhytkoulutuksia

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

Tuetaan yritysten henkilöstön osaamisen parantamista tukemalla koulutuksen järjestäjiä ammatillisten, yksittäistä tutkinnon osaa pienempien, lyhytkoulutusten kehittämisessä. Lyhytkoulutukset sopivat hyvin myös työvoimapolitiittisiksi toimenpiteiksi. Rahoitus voidaan kohdistaa koulutuksenjärjestäjille esim. hankerahoituksen kautta. Palvelualoilla hyvä kohde olisi esimerkiksi työntekijöiden digitaalisten taitojen, joiden tarve on koronapandemian myötä noussut selvästi esiin, syvällisempi osaaminen.

10. Luodaan aikuisten perustaitotakuu

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Ohjataan aiemmin kuvatun osaamiskartoituksen mukaisesti ne, joilla havaitaan puutteita perustaidoissa kuten luku- ja kirjoitustaidoissa, matemaattisissa taidoissa tai ICT-taidoissa, perustaitotakuun mukaiseen koulutukseen. Perustaitotakuu varmistaa, että yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavat ehdottomat minimitaidot ovat jokaisella kunnossa. Perustaitotakuun toteuttajina voisivat toimia vapaan sivistystyön tuottajat.

11. Paikallisen koulutuksellisen yhteistyön kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

7.1.2021

Tuetaan ammatillisten koulutuksen järjestäjien ja paikallisen pk-yrityskentän yhteistyötä ja pysyvien kumppanuuksien rakentamista. Tavoitteena on muokata paikallista koulutustarjontaa vastaamaan paremmin paikallisen elinkeinoelämän tarpeita ja luoda toimivia verkostoja, jotka helpottavat nuorien työllistymistä valmistumisen jälkeen. Erityisesti pienet yritykset eivät usein ole ymmärtäneet tiiviimmän oppilaitosyhteistyön tuomia hyötyjä.

12. Työntekijöiden TKI-panosten tehokkaampi hyödyntäminen sekä matkailun työelämäprofessori

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.2 TKI-toiminnan intensiteetin, kunnianhimon ja vaikuttavuuden nostaminen
- 3.3 Matkailun kestävä kasvun ja uudistamisen edistäminen

Kohdistetaan tukea Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutille tutkimukseen työntekijöiden TKI-panosten tehokkaammasta hyödyntämisestä matkailualalla sekä matkailun työelämäprofessorin luomiseen. Rahoitettaviin hankkeisiin tulee sisällyttää tutkimuksen ohella monipuolisesti koulutuksellisia elementtejä, sillä työntekijöiden TKI- ja koulutuspanokset ovat työvoimavaltaisilla aloilla merkittävä tuottavuutta kasvattava tekijä.

13. Suomi työkielenä -digiopetuksen kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Edistetään erityisesti hotelli-, ravintola- ja siivousalalla työskentelevien maahanmuuttajien kotoutumista, kehitetään työvoiman tarjontaa ja pysyvyyttä sekä nostetaan palvelutyön laatua kehittämällä digitaalinen alusta suomen opetteluun työkielenä. Esikuvana voisi toimia ruotsalainen Lingio, jossa kielen oppimista on yksinkertaistettu ja pelillistetty keskittyen kuitenkin eri toimialoille relevantin työsanaston opetteluun toisin kuin muissa kaupallisissa kielisovelluksissa.

14. Sustainable Travel Finland -sertifikaatin kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävä kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

7.1.2021

Kehitetään Visit Finlandin ja Business Finlandin käyttämän Sustainable Travel Finland –sertifikaattia siten, että myös työntekijöitä koskeva vastuullisuus sisällytetään aidosti mukaan. Nykyisellään sertifikaatti keskittyy luonto- ja kulttuuriarvoihin, ja sosiaalinen vastuu työntekijöitä kohtaan ohitetaan sivulauseessa. Sertifikaatin painoarvoa voitaisiin lisätä sosiaalisen vastuun yksityiskohtaisemmalla määrittelyllä, sertifikaattiin liittyvän koulutuksen suunnittelulla yhdessä ammattiliittojen kanssa sekä riittäväillä panostuksilla sertifikaattia hyödyntävien yritysten opastamiseen ja valvontaan.

15. Kotimaisen verkkokaupan kehityksen ja koulutuksen tukeminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut

Tuetaan suomalaisten kivijalkamyymälöiden verkkokauppavalmiutta sekä edistetään kaupan alan työntekijöiden digivalmiuksia, jotta alalla jo työskentelevät henkilöt voisivat siirtyä asteittain uusiin tehtäviin, kun kaupan digitalisaatiokehitys jatkuu tulevina vuosina. Kotimaiset erikoiskaupan toimijat ja erityisesti vaate- ja jalkineoliikkeet ovat menettäneet koronaepidemian johdosta myyntiään merkittävästi kysynnän hiipussa ja siirtyessä ulkomaisiin verkkokauppoihin. Toimenpiteiden avulla ehkäistään myynnin siirtymistä pysyvästi ulkomaisille toimijoille.

Helsingissä 7.1.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM

Annika Rönni-Sällinen

Puheenjohtaja

Lisätietoja:

Olli Toivanen

Ekonomisti

Palvelualojen ammattiliitto PAM

olli.toivanen@pam.fi

p. 045 204 3445